

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 4. prosince 2024

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

KRÁSA V DETAILU I ANALOGOVÁ TRADICE: 11. ROČNÍK SOUTĚŽE VĚDA FOTOGENICKÁ ZNÁ VÍTĚZE

Zátiší s doxorubicinem či Velké malé nadšení – to jsou názvy snímků, které nadchly odbornou porotu a veřejnost. Jedenáctý ročník soutěže Věda fotogenická přinesl také novinky v podobě kategorií Analogová fotografie a Věda mezigenerační, které otevřely dveře novým tvůrcům i svěžím pohledům na vědu. Vítězné snímky všech kategorií si lidé mohou prohlédnout na stejnojmenné výstavě, která trvá ode dneška do 31. ledna 2025 v Galerii Věda a umění v budově Akademie věd ČR na Národní v Praze.

Nejen inspirativní, ale i nesmírně fotogenická umí být věda. Každoročně to dokazují stovky snímků zaměstnanců Akademie věd ČR, které posílají do soutěže Věda fotogenická. Ty pak hodnotí odborná porota, zvláštní ceny vyhlašuje také Akademická rada AV ČR a veřejnost díky hlasování na sociálních sítích.

Kromě stálé hlavní kategorie přináší každý ročník i kategorie nové, které umožňují nahlédnout na výzkum z dalších úhlů.

„Letos jsme se rozhodli zařadit kategorii Věda mezigenerační, kde soutěžící mohli ukázat, že věda je kontinuální proces, který se neustále vyvíjí, dotýká se všech generací a také se mezi nimi předává. Speciální kategorií byla Analogová fotografie, tedy návrat ke klasickým, nedigitálním fotografiím, které nemusely být tematicky zaměřené na vědu,“ přibližuje předsedkyně odborné poroty a členka Akademické rady Markéta Pravdová.

Soutěže se letos zúčastnilo 94 zaměstnanců z 30 pracovišť Akademie věd ČR, kteří přihlásili celkem 271 fotografií.

Kontakt pro média: **Eliška Zvolánková**
Divize vnějších vztahů AV ČR
press@avcr.cz
+420 739 535 007

Zátiší, diptych i práce

Tradiční hlavní kategorie **Věda fotogenická** nabídla pohledy na vědecké objekty, přístroje, přírodní jevy i práci nejen výzkumníků. První místo si odnáší snímek *Zátiší s doxorubicinem* od Aleny Braunové z Ústavu makromolekulární chemie AV ČR, který zároveň získal i Cenu Akademické rady AV ČR. Druhou příčku příhodně obsadil diptych *Žebrácká opera a Malý Sisyfos* od Michala Šulce z Ústavu biologie obratlovců AV ČR, jenž zobrazuje fascinující chování ptáků v přírodě. Třetí místo získala fotografie *Práce v restaurátorském ateliéru* od Anežky Pithartové z Ústavu dějin umění AV ČR.

Další ocenění porota udělila v jednotlivých vědních oblastech, zaujal například *Hliníkový Monet* nebo dramatický snímek *Pozdrav z pekla*.

Nové kategorie přinesly svěží perspektivy

Letošní novinka, vedlejší kategorie **Věda mezigenerační**, zdůraznila spolupráci mezi generacemi ve vědeckém prostředí. Vítězný snímek *Od tisku k tisku* Lukáše Novosada ze Slovanského ústavu AV ČR dokazuje, jak stará písma a abecedy mohou ožít díky moderním technologiím, jako je 3D tisk.

V kategorii **Analogová fotografie**, zaměřené na klasické fotografické techniky, zvítězil *Fotogram čtyř lékovek* od Aleny Braunové z Ústavu makromolekulární chemie AV ČR, který zaujal originálním propojením tradičních metod a současné estetiky. Další oceněné snímky zachycují sportoviště a mizející Brno.

Soutěž tradičně doplnilo online hlasování na Facebooku AV ČR. U veřejnosti ji vyhrál snímek *Malé velké nadšení* od Andrey Žitkové z Ústavu chemických procesů AV ČR zachycující workshopy pro děti.

Výstava představuje to nejlepší

Už ode dneška si veřejnost může vítězné snímky prohlédnout v Galerii Věda a umění v budově Akademie věd ČR na Národní 3 v Praze, a to až do konce ledna 2024. Galerie je otevřená každý všední den od 10 do 17:30 hodin, vstup je zdarma.

Více informací:

Petra Lukáčová
Divize vnějších vztahů SSČ AV ČR
lukacova@ssc.cas.cz
734 872 185

Fotogalerie

Vítězné snímky všech kategorií [ke stažení zde](#).

1. místo v hlavní kategorii: *Zátiší s doxorubicinem*, Alena Braunová, Ústav makromolekulární chemie AV ČR

2. místo v hlavní kategorii: *Díptych Žebrácká opera a Malý Sisyfos*, Michal Šulc, Ústav biologie obratlovců AV ČR

3. místo v hlavní kategorii: Práce v restaurátorském ateliéru, Anežka Pithartová, Ústav dějin umění AV ČR

Soupis vítězných snímků v jednotlivých kategoriích:

Hlavní kategorie Věda fotogenická:

1. místo

Zátiší s doxorubicinem, Alena Braunová, Ústav makromolekulární chemie AV ČR

Pro přípravu, následné čištění, izolaci a charakterizaci finálního polymerního konjugátu s cytostatikem je nutné využít soubor fyzikálně-chemických metod, jakými jsou např. chromatografie, odpařování či srážení. Na obrázku je vidět silný film polymerem modifikovaného protinádorového léčiva doxorubicinu (1,6 g) na dně kulovité baňky těsně před izolací vysrážením do směsi osvědčených rozpouštědel. Vzorek byl připravován pro in vivo pokusy na myších.

2. místo

Díptych Žebrácká opera a Malý Sisyfos, Michal Šulc, Ústav biologie obratlovců AV ČR

Žebrácká opera

*Žadonění je chování, kterým mláďata žebrají o potravu přinášenou rodiči. Evoluce vytvořila mechanismy, jež zlepšují komunikaci mezi mláďaty a rodiči, jako jsou jasné zbarvené zobáky a jazyky s tmavými skvrnami. Tyto výrazné vzory stimulují rodiče ke krmení pokaždé, když mládě zobák otevře. Kdykoli jsem tiše zapískal nad hnízdem rákosníků proužkovaných (*Acrocephalus schoenobaenus*), mláďata okamžitě začala žadonit, domnívajíce se, že jsem jejich rodič, který je přišel nakrmit. Potravu sice nedostala, zato jsem ale každému z nich věnoval malý hliníkový identifikační kroužek.*

Malý Sisyfos

*Aby mládě kukačky obecné (*Cuculus canorus*) přežilo v hnízdě mnohem menšího hostitele, je pro něj zásadní, aby adoptivní rodiče přinášeli potravu pouze jemu. Proto již druhý den po vylíhnutí kukaččí mládě instinktivně vytlačuje ostatní vejce z hnízda. Přestože je při tomto výkonu stále slepé, disponuje silným svalstvem a malou prohlubní na zádech, které mu umožňují vajíčko vybalancovat a přehodit ho*

přes okraj hnízda. Toto unikátní chování jsem měl možnost pozorovat na hnízdě rákosníka obecného (Acrocephalus scirpaceus), našeho běžného hostitele kukačky.

3. místo

Práce v restaurátorském ateliéru, Anežka Pithartová, Ústav dějin umění AV ČR

Fotografie vznikla při práci v restaurátorském ateliéru v Ústavu dějin umění AV ČR. Je focena na barevný film.

Cena za I., II. a III. vědní oblast

nejlepší fotografie za I.VO

Hliníkový Monet, Orsolya Molnárová, Fyzikální ústav AV ČR

Mikrostruktura deformovaného hliníkového vzorku, orientační mapa barvená podle standardního orientačního trojúhelníku. Snímek byl pořízen metodou EBSD (Electron Back-Scattered Diffraction).

nejlepší fotografie za II.VO

Pozdrav z pekla, Václav Gvoždík, Ústav biologie obratlovců AV ČR

Zmije rohatá (Cerastes cerastes) žije v pouštních oblastech Afriky. Růžky nad očima připomínající „dávla“ jsou jen prodloužené šupiny – jsou tedy měkké a ohebné a svlékají se společně s ostatní starou kůží, když had roste. Jejich evolučně-ekologický význam však není dosud dostatečně vysvětlen. Výzkumná skupina Herpetologické diverzity (HerpDiv) Ústavu biologie obratlovců AV ČR se zabývá studiem druhové a genetické diverzity obojživelníků a plazů Afriky, Evropy a západní Asie.

nejlepší fotografie za III.VO

Práce v restaurátorském ateliéru, Anežka Pithartová, Ústav dějin umění AV ČR

Vedlejší kategorie Věda mezigenerační:

1. místo

Od tisku k tisku, Lukáš Novosad, Slovanský ústav AV ČR

Stará písma a staré abecedy vůbec nemusejí být zapomenuté ani v současnosti nepoužitelné. Stačí využít nové metody, jako je třeba 3D tisk, a už je radost na světě. Radost, která pojí autory, písaře a tiskaře napříč desetiletími a staletími.

2. místo

Mechanismus z Antikythéry, Petr Vodička, Ústav chemických procesů AV ČR

Detailní záběr na rekonstruovaný starověký mechanismus, nazývaný také počítač z Antikythéry. Šlo o složitý navigační přístroj používaný ve starém Řecku. Na začátku 20. století byl přístroj nalezen na dně moře poblíž řeckého ostrova Antikythéra a získal novodobé jméno. Po úsilí mnoha vědců byl na začátku 21. století rekonstruován a po více než dvou tisících letech opět uveden do provozu.

3. místo

Ulugbekův sextant, Pavel Lisý, Geologický ústav AV ČR

Astronomické pozorovací zařízení geniálního vládce Muhammada Taragaje (Ulugbeka), milovníka vědy, vnuka krutého turkického vojevůdce Timura Lenka (Tamerlána). Období jeho čtyřicetileté vlády vytvořilo ze Samarkandu jedno z nejvýznamnějších vědeckých center středověku. Konala se zde vysoce přesná pozorování umožněná obřím přístrojem. Zachovaly se tabulky poloh 1018 hvězd, které byly nejpřesnější až do doby používání optických přístrojů. Těsně po Ulugbekově smrti byla část vědeckých

prací z náboženských důvodů zničena. Jako zázrakem přežil sextant pod nánosy sedimentů pět století, aby byl ve 20. století znovu objeven. Samarkand, Uzbekistán.

Kategorie Analogová fotografie:

1. místo

Fotogram čtyř lékovek, Alena Braunová, Ústav makromolekulární chemie AV ČR

Staré skleněné lékovky byly položeny na fotografický papír s tvrdou gradací a osvětleny pomocí zvětšovacího přístroje Axomat. Následovalo klasické vyvolání a výsledná fotografie byla oskenována.

2. místo

Sportoviště, Tibor Moško, Ústav experimentální medicíny AV ČR

Na toulkách venkovem... Canon EOS 300, Ilford XP2

3. místo

Mizející Brno, Jan Pavelka, Ústav přístrojové techniky AV ČR

Loděnici s charakteristickými ozdobnými prvky si nechal postavit architekt Dušan Jurkovič na břehu Svatky u Kamenného mlýna. Nenápadná stavba už dlouho neslouží svému účelu a pomalu chátrá.

Tento málo známý zbytek zapomenuté kamenomlýnské oblasti si doslova říká o zdokumentování postaru. Fotografie byla pořízena dírkovou komorou vyrobenou z plechovky od kojeneckého mléka na fotopapír formátu 13 × 18 cm.

Online hlasování veřejnosti na Facebooku AV ČR o nejlepší fotografii

Malé velké nadšení, Andrea Žitková, Ústav chemických procesů AV ČR

Workshop Ústavu chemických procesů AV ČR pro nadšené adepty vědy z mateřské školky

Cena Akademické rady

Zátíší s doxorubicinem, Alena Braunová, Ústav makromolekulární chemie AV ČR